

XX əsrin faciəsi - Xocalı soyqırımı

1992-ci il fevralın 25-dən 26-sına keçən gecə Xocalı şəhərində ermənilərin törətdikləri dəhşətli qətlə Azərbaycanın tarixinə qanlı hərfələrlə yazıldı. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev Xocalı soyqırımının on illiyi ilə əlaqədar Azərbaycan xalqına müraciətində deyirdi: "Bu amansız və qəddar soyqırım aktı insanlıq tarixinə ən qorxulu kütləvi terror aktlarından biri kimi daxil oldu".

Bu günlərdə respublikamızın bütün bölgələrində, idarə və təşkilatlarında olduğu kimi, İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkil (Ombudsman) aparatında da soyqırımın 25 illiyinə həsr olunmuş anım tədbiri keçirildi. Tədbirdə millət vəkili, dövlət qurumlarının, ictimaiyyətin və kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri iştirak edirdilər.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin, Xocalı soyqırımı qurbanlarının və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad olundu. Tədbiri açıq elan edən İnsan Hüquqları üzrə müvəkkil Elmira Süleymanova bildirdi ki, 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə Xocalı şəhərində ermənilərin törətdikləri cinayət aktı Azərbaycan tarixinə ən dəhşətli və faciəli səhifələrdən biri kimi daxil olub. "Xocalı faciəsinin xalqımıza qarşı soyqırımı aktı kimi ta-

nınması üçün Azərbaycan dövləti bütün zəruri addımları atır. Bu sahədə məqsədyönlü fəaliyyət ümummilli lider Heydər Əliyev Azərbaycanda siyasi hakimiyyətə qayıdıandan sonra başlanıb. Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə hələ 1994-cü ilin fevralında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Xocalı soyqırımına hüquqi-siyasi qiymət verərək fevralın 26-sını "Xocalı soyqırımı günü" elan edib. Bütün sahələrdə Ümummilli Liderin siyasi kursunu uğurla davam etdirən Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev üzleşdiyimiz hərbi münafişənin yalnız ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll olunmasının, zəbt edilmiş Azərbaycan torpaqlarından işğalçı qüvvələrin çıxarılmasının zəruriliyini daim qətiyyətlə vurğulayır, soyqırımı cinayətini törətmiş şəxslərin məsuliyyətə cəlb olunmasının vacibliyini bəyan edir".

Ombudsman onu da qeyd etdi ki, Heydər Əliyev Fondu-

nun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən və geniş vüsət alan "Xocalıya ədalət" beynəlxalq təbliğat-təşviqat kampaniyası soyqırımı haqqında həqiqətlərin dünyada təbliğ olunmasında, bu faciənin Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımı aktı kimi tanınmasında mühüm rol oynayır. Onun sözlərinə görə, artıq 14 ölkə Parlamenti Xocalı soyqırımını beynəlxalq hüquq normaları müstəvisində tanıyıb və ABŞ-ın 21 ştatının qanunverici orqanlarında müvafiq qətnamələr qəbul olunub.

"Dərdi çəkən bilər" məsəli ilə sözə başlayan Xocalı rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Şahmar Usubov artıq 25 ildir qaysaqılamayan yaramız olan Xocalı faciəsinin bəşəriyyəti sarsıdan qanlı cinayət olduğunu bildirərək qeyd etdi ki, faciə zamanı şəhər sakinlərindən 613-ü, o cümlədən 106 qadın, 63 uşaq və 70 qoca xüsusi qəddarlıqla öldürü-

lüb, 487 nəfər, o cümlədən 76 uşaq ağır yaralanıb, 1275 nəfər girov götürülüb və insanlığa sığmayan qəddar işgəncələrə məruz qalıb. "150 nəfərin taleyi hələ də məlum deyil. 8 ailə tamamilə məhv edilib. Bu rəqəmlər insanı dəhşətə gətirir... Bu gün xocalılılar dövlətimizin apardığı siyasətə inanır və soyqırımı törədənlərin layiqli cəzalarını alacağına əmindirlər".

- Xocalı haqqında danışmaq çox çətindir, - deyən Milli Məclisin deputatı Elman Nəsirov XX əsrin sonunda baş vermiş bu faciənin təkcə Azərbaycan xalqına deyil, bütün insanlığa, bəşəriyyətə qarşı yönəlmiş ən ağır cinayətlərdən biri olduğunu qeyd etdi. Ermənilərin bu soyqırımı törətmək üçün əvvəlcədən plan cızdıqlarını bildiren millət vəkili Xocalı faciəsinə beynəlxalq terrorizm cinayəti adlandırdı.

Millət vəkili beynəlxalq tədbirlərdə, çoxsaylı konfrans və

sərgilərdə Xocalı həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında ölkəmizin birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın müstəsna xidmətləri olduğunu vurğuladı.

Azərbaycan Respublikası Hərbi Prokurorluğunun xüsusi istintaq şöbəsinin rəisi Rauf Məmmədov da Xocalı soyqırımı günahkarlarının hələ də cəzasız qaldıqlarını təəssüf hissi ilə qeyd edərək Hərbi Prokurorluğun inzibati binasında yaradılan Memorial Soyqırımı Muzeyinin Azərbaycan xalqının gələcək nəsillərinin qan yaddaşının qorunmasına və soyqırımı qurbanlarının xatirəsinin əbədiləşdirilməsinə xidmət etdiyini bildirdi.

Milli Məclisin deputatları Musa Qasımlı, Hikmət Məmmədov, Sahibə Qafarova və Sevinc Fətəliyeva Xocalı soyqırımına beynəlxalq səviyyədə siyasi-hüquqi qiymət verilməsinin vacibliyini bildirdilər. Ermənistanın Xocalı soyqırımı ilə təkcə Azərbaycana deyil, bütün bəşəriyyətə qarşı ağır cinayət törətdiyini qeyd etdilər.

Xocalı sakinləri olan yazıçı, jurnalist, Erməni Təcavüzünün Tanınması İctimai Birliyinin sədri Səriyyə Müslümqızı və Murad Məmmədov şahidi olduqları dəhşətli hadisələrlə bağlı xatirələrini tədbir iştirakçıları ilə bölüşdülər.

Sonda Xocalı soyqırımı ilə bağlı "Onlar heç vaxt böyüməyəcək" adlı sənədli film, habelə Ombudsman təsisatı tərəfindən təşkil edilmiş rəsm və kitablar sərgisi nümayiş etdirildi.

**Leytenant
Günay TAGIYEVA,
"Azərbaycan Ordusu"**